

KÜRESELLEŞME VE ETKİSİ: RUS VE KIRIM TATAR ÖĞRENCİLERİNİN TUTUM VE DAVRANIŞLARININ ANALİZİ¹

Yrd. Doç. Dr. İsmail AYDOĞAN
Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Öz

Küreselleşmeyle birlikte toplumlar ve bireylerin birbiriyle olan iletişimi ve birbirine olan bağımlılıkları artmaktadır. Küreselleşmenin gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere doğru açılımı, teknolojik olduğu kadar sosyal konularda da olumlu veya olumsuz etkilerini göstermektedir. Bu etkiler, en çok toplumların gençliğinde görülmektedir. Çünkü gençlik, sahip olduğu ahlaki tutum ve davranışlarıyla, bir toplumun geleceğinin aynasıdır. Özellikle üniversite gençliği yetişmiş işgücü ve geleceğin yöneticileri olarak görülebilir. Bu bağlamda, Kırım'da çeşitli üniversitelerde öğrenim gören Rus ve Tatar öğrencilerin ahlaki tutum ve davranışlarının ne düzeyde olduğunu ortaya koymak amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Araştırmada ortaya çıkan sonuçlar, ABD'de yapılan bir araştırmayla da karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda hem Rus hem Tatar hem de Amerikan gençliğinin birbirlerine oldukça benzer tutum ve davranışlar sergiledikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Ahlak, Gençlik, Tutum, Davranış, Etki.

GLOBALISATION AND ITS IMPACT; THE ANALYSIS OF THE CRIMEAN TATAR AND RUSSIAN STUDENTS' BEHAVIOR AND ATTITUDE

Abstract

The interaction between the individuals and the society and their dependence on each other have been increasing with the effect of globalisation day by day. Globalisation which goes from developed countries through developing countries has positive or negative effects on both technological and social subjects. These effects are seen mostly on the youth of the societies. Because the youth are the mirror of a society with their ethical attitudes and behaviours. Especially the young in universities can be seen as educated work force and the managers of the future. This research has been made in order to determine the level of the ethical attitudes and behaviours of Russian and Tatar students who are being educated in the universities in the Crimea. The results of this research has been compared with another research made in USA. As a result of the research, it is found out that both the Russian and Tatar youth and the American youth have very similar attitudes and behaviours.

Key Words: Globalisation Moral, Youth, Attitude, Behaviour, Effect.

---

¹ Bu makale, 10-15 Eylül 2007 tarihinde Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunca düzenlenen 38.Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi (ICANAS38)'nde bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

XXI. yüzyıl, küreselleşen bir dünya olarak nitelendirilmektedir. Aslında gelişmiş ülkeler tarafından, gelişmekte olan ülkelerin dışsatım mallarına konulan kotalar, her nitelikteki insangücününün gelişmiş ülkelerde iş tutmasına konulan sınırlamalar, 'küreselleşmenin' finans sermayesinin küreselleşmesi olduğunu ortaya koymaktadır. Finans sermayesi, ulusal sınırlar içindeki kuralları kendi dolaşımına uygun hale getirmek için yeniden biçimlenmeye zorlanmaktadır. Küreselleşmenin bu hali, binlerce kilometre uzaktaki ekonomik güç sahibi karar vericilerin, bu kararlara katkı yapma olanağı olmayan insanların yaşamlarını kısa bir zaman içinde etkileyebilmesine, karar verenler ile etkilenenlerin maliyet ve yararı eşitsiz paylaşmasına yol açmaktadır (Craig, 1998,5; akt: Miser, 2002,1).

Örneğin, dünyanın en zengin 200 kişinin (112'si ABD'li) toplam serveti, yeryüzündeki en fakir 2.5 milyar insanın toplam gelirinden fazladır. Dünyanın en zengin 3 kişinin servetleri toplamı, en yoksul 48 ülkenin gayri safi milli hasılasından yüksektir. En zengin ülkedeki kişi başına düşen gelir, en fakir ülkedekinden 228 kat fazladır. Dünyadaki 29 ülke son on yıl içerisinde 23 kat yoksullaşmıştır. ABD, AB ülkeleri ve Japonya dünya ticaretinin %82'sini, dünya üretiminin ise %86'sını ellerinde tutmaktadırlar. En yoksul 83 ülkenin son 7 yılda ödedikleri dış borç faizi, ana paranın 5 katına ulaşmıştır. G-7 ülkeleri dünya nüfusunun %11'ine sahipken, dünyadaki toplam GSMH'nın 2/3'ünü toplamaktadırlar. Her yıl dünyada 38 milyon insan açlıktan ölmektedir. 800 milyon insan ise yetersiz beslenme dolayısıyla hastalıklarla savaşmaktadır. Oysa bu sorunların giderilmesi için sadece 13 milyar dolar gerekmektedir (Hasanoğlu, 2002). Bunların yanı sıra küreselleşmeyle, bireylerin yaşam biçimlerinin ve sosyal ilişkilerin çeşitlenmesi, dünyanın yeni teknolojiler ve medya araçları yoluyla değiştirilmesi, yaşam ilişkilerinin uluslararasılaşması ve değerlerde değişiklikler olmuştur (Hesapçioğlu, 1996, 22).

Bu değişikliklerin söylenebilecek bir çok yararının yanısıra, toplumsal ve bireysel sorunlarını da söylemek gerekecektir. Çünkü iktisadi ve teknolojik gelişmesini tamamlamış toplumların temel dinamiklerinin sarsılmaya başladığı, aile kurumunun değerini kaybettiği, alkol ve uyuşturucu kullanımının gençliği etkisi altına aldığı, boşanma, intihar oranlarının arttığı, kısaca sosyal çöküntünün hız kazandığı da bir gerçektir.

Küreselleşme ve Sosyal Sorunlar

Küreselleşmenin hayatın birçok alanlarında özellikle sosyal yaşamda önemli değişimler yarattığı bilinmektedir. Örneğin, kadının çalışma hayatına katılımıyla aile kurumunun bağları zayıflamış, bu nedenle boşanmalar artmaya başlamış, evlilik dışı doğum oranı yükselmiş, anne-babasından sadece biriyle yaşamak zorunda kalan çocuk sayısı artmıştır. ABD'de 1987 yılında yapılan evliliklerin %50'si boşanmayla sonuçlanmış, aynı yıl 2 milyon çift evli olmadıkları halde birlikte yaşamış, doğan çocukların %60'ı boşanmış anne-babaların çocukları olmuş-

tur. Fransa'da her 4 evlilikten biri boşanmayla sonuçlanmaktadır. İngiltere'de tüm doğumların %19'2'si evlilik dışı ilişkilerin ürünüdür. Bu oran İskandinav ülkelerinden Norveç'te %25,8, Danimarka'da %43, İsveç'te %46'dır. Kanada'da ilk evliliklerin %40'ı, Almanya'da %34'ü boşanmayla sonuçlanmaktadır. ABD gençliğinin %52'si 17 yaşına kadar cinsel ilişkiyi yaşamakta, kadınların %80'i evlilik öncesi ilişki kurmaktadır. Yine ABD'de her yıl evlilik dışı 1 milyon çocuk doğmakta, bunun 400.000'inin hayatına kürtaj ve düşükle son verilmekte, evli erkeklerin %50-65'i ve kadınların %45-55'i eşlerini başkasıyla aldatmaktadır (Şimsek, 1995, 193-197).

Her yıl 17 milyon kişi ishal, sıtma veya tüberküloz gibi tıbben tedavisi mümkün olan hastalıklara yakalandığı için ölmektedir. Avrupa'da 40 milyonu aşkın kişi medyumları ziyaret etmekte, Fransızların yarısı düzenli olarak yıldız falına bakmaktadır (Le Monde, 1999; PNUD, 1996; Akt: Işıklı, 2000, 27-50).

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının (UNDP) 2005 yılı Dünya İnsani Gelişme Raporuna göre, gelişmiş ülkelerden Danimarka'nın toplam nüfusunun %23'ü, ABD'de %21'i, İngiltere'de %26'sı, Yeni Zelanda'da %29'u, Polonya'da %23'ü Hollanda'da %25'i cinayet, hırsızlık, cinsel taciz vb. suçlara maruz kalmıştır.

Diğer yandan, Amerikan Aile Araştırma Merkezinin yaptığı araştırma (1999), çocukların aileleriyle konuşarak geçirdikleri zamanın bir yılda 33,4 saat, okulda geçirdikleri zamanın 900 saat ve televizyon izleyerek geçirdikleri zamanın 1500 saat olduğunu göstermektedir (www.character.org).

Küreselleşme ve Ekonomik Sorunlar

Işıklı (2000, 27-50)'nın L'otre Davos (1999), Ramonet (1998), PNUD (1996), ve Le Monde (1999)'a dayanarak belirttiği gibi, sadece sosyal problemler değil, ekonomik bakımdan da ciddi sorunlar vardır. Birleşmiş Milletler verilerine göre, dünya zenginliğinin yarısını elinde bulunduran 400 zengin insanın, %4 oranında vergilendirilmesi mümkün olsa, dünyadaki yoksulluk ve sağlık sorunu tamamen çözülmüş olacaktır. Uluslararası sermayenin gittikçe güçlenmesi ilginç durumlar ortaya çıkarmaktadır. Örneğin, General Motors'un cirosu Danimarka'nın; Ford'un ki Güney Afrika'nın; Toyota'nunki Norveç'in GSMH'sini aşmış durumdadır. Öte yandan, dünyada her gün 2000 milyar dolar el değiştirmekte, bu miktarın sadece %5'i reel mal ve hizmet alışverişi için yapılmaktadır. Geri kalanların tümü spekülatif harcamalarla (faiz, repo, borsa vb.) yapılmaktadır. Dünyadaki tüm ekonomik faaliyetin dörtte birinden fazlası 200 işletmenin elinde bulunmaktadır. Ancak bu 200 işletme, dünya faal nüfusunun yalnızca %0.75'ine iş olanağı sunmaktadır.

Avrupa Birliğine üye ülkelerde, işsizliğin yüksek oranlara ulaşması, nüfusun yaklaşık yarısının yoksulluk sınırına düşmesine veya ona yakın bir gelir düzeyine gerilemesine yol açmıştır. Yoksulluk, 1980'li ve 1990'lı yıllarda önemli bir

artış göstererek Avrupa'nın sosyal birlikteliğini tehdit eden boyutlara ulaşmıştır (Öniş, Erdoğan, 2002). 1971 yılında, en az gelişmiş olarak isimlendirilen ülke sayısı 27 iken, bu sayı günümüzde 50'ye çıkmıştır. Dünyada günde 2 doların altında gelire yaşayanların sayısı 3 milyarı bulmaktadır. Eğer en alt yoksulluk sınırı 1 dolar kabul edilirse, 1990'ların ortasında, gelişmekte olan ülkelerin toplam nüfusunun %33'ünü meydana getiren 1.3 milyar insan bu sınırın altında gelir elde etmiştir (Öniş ve Erdoğan, 2000; Akt: Şahin, 2005).

Ülkeler gelişmişlik düzeyleri karşılaştırıldığında yüksek, orta ve düşük gelirli ülkeler olarak sınıflandırılabilir. Bu açıdan bakıldığında, Parisli bir orta sınıf aile, Güney Batı Asya'nın kırsal kesiminde yaşayan bir aileye oranla 100 kat daha fazla kazanmaktadır. Filipinli bir çiftçi, New York'lu bir avukatın bir ayda kazandığını ancak 2 yılda kazanabilmektedir. Amerikalılar her yıl lokanta ve süper marketlere 30 milyar dolar harcamaktadırlar ki, bu, Bangladeş'in GSMH'sine eşittir. UNDP'nin 1999 yılı Dünya İnsani Gelişme Raporuna göre, GSMH açısından dünyadaki 174 ülke incelendiğinde, en düşük kişi başına gelire sahip ülke olan Sierra Leone'de kişi başına 410 dolar düşerken, en yüksek gelirli Lüksemburg'da bu rakam 30.863'dir. Amerika'da her 4 çocuktan biri, Avustralya, Kanada ve İngiltere'de ise her 6 çocuktan biri yoksulluk sınırı altında yer almaktadır. Yine ABD ve İngiltere'deki yoksulların %20'sinden fazlası yaşlı insanlardan oluşmaktadır. 1990 yılı verilerine göre, İspanya nüfusunun %21, 1994 verilerine göre ABD nüfusunun %14'ü, İngilizlerin %13, Fransızların %12'si ve Almanların %12'si yoksulluk sınırı altında yaşamaktadır. Yine dünyada en zengin 3 kişinin toplam zenginlikleri, az gelişmiş ülkelerin tamamının GSMH'leri toplamından daha fazla iken, 200 en zengin kişinin toplam varlıkları dünya insanların %40'ının toplam varlıklarına eşittir. Son 30 yılda dünya nüfusunun en zengin ve en yoksul %20'si arasındaki fark 30 kattan 60 kata çıkmıştır (YMAKR 2000).

Yukarıda sayılan tüm veriler Baudrillard (2002, 69)'ın ifadesiyle "rekabetin ahlaktan daha güçlü" olduğunu göstermektedir. Bu nedendir ki, başta gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler olmak üzere birçok ülke yoksunluğu çekilen ahlakın arayışı içerisindedir. Bu nedenle olsa gerek, eğitimciler başta olmak üzere tüm alanların uzmanları özellikle gençlerin ahlaki tutum ve davranışları üzerinde önemle durmaktadırlar.

Ayrıca bu göstergeler, ailede, okulda ve toplumda ahlak eğitiminin zorunluluğunu göstermektedir. Bireylerin, tutum ve davranışlarının ahlaki olması için, onların davranışlarının olumlu yöne sevk edilmesi gerekir. Çünkü genel anlamda insanlığın, özel anlamda bireylerin, ahlaklı yani doğruyu söyleyen, dürüst, doğru ve yanlış hakkında inançları olan, yanlış olduğuna inandığı bir şeyi yapmamak için baskılara direnen, ailesine, vatanına bağlı insanlara ihtiyacı vardır (www.cortland.edu). Gençliğin bu tür olumlu niteliklere sahip olması için, öncelikle ailede ahlak eğitime önem verilmesi gerekir. Çünkü ahlak eğitimi doğumdan önce başlar (Rubiner, 2000), çocukluğunda öğrendiği yanlışlıklarla (yalan söyleme, aldatma, çalma, başkalarına zarar verme gibi) biçimlenir ve hayat boyu devam eder

(Resnik, 2004, 31-32). Ahlak eğitimi ile ilgili olarak öğrencilerin içinde bulunduğu durumun ne olduğu da önemlidir. Çünkü öğrenciler, özellikle üniversite öğrencileri, bir ülkenin geleceği demektir. Ülkenin bürokrasisi, siyaseti ve diğer sektörlerine ihtiyaç duyulan nitelikli elemanlar üniversite tarafından yetiştirilmektedir.

Araştırmanın Problemi

Üniversite çağındaki bir yetişkinin en az 18-22 yaş aralığında olduğunu düşünülürse, ahlak yapısının yeterince biçimlendiği söylenebilir. Bu bağlamda, bireysel ve sosyal yönden hızlı değişimlerin yaşandığı bu küresel ortamda, üniversite öğrencilerinin ahlaki konularda görüş, tutum, değer ve davranışlarının ne olduğunu belirlenmesi bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Yöntem

Araştırma Rus ve Tatar öğrencilerin ahlaki tutum ve davranışlarını ortaya koymayı amaçlayan, karşılaştırmalı ve tanımlayıcı bir araştırmadır. Araştırmanın evreni Ukrayna'ya bağlı Kırım Özerk Cumhuriyetinde öğrenim gören üniversite öğrencileridir. Çalışma evreni ise, Kırım Devlet Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi ile Tavriya Milli Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerdir. Bu çalışmada bilgi toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anketin özgün formu, ABD'de bulunan Josephson Etik Enstitüsü'nün web sayfasında bulunmaktadır (www.josephsoninstitute.org). Amerikan gençliğinin ahlaki durumunu ortaya koymak amacıyla sık aralıkla yapılan bu araştırmanın sonuncusu 2004 yılında yapılmıştır. Araştırmada kullanılan anketin özgün formunda 60 madde bulunmakta ve bunlar üç kısımdan oluşmaktadır; a-Görüş ve tutumlar (25 madde), b-Değerler (15 madde), c- Davranışlar (20 madde).

Bu çalışmada, sözkonusu anketin bütün maddelerinin aynı şekilde alınması yerine, birçok madde birleştirilerek tek madde haline getirilmiştir. Bazı maddeler (cinsellik ve alkolizm gibi) ise konumuzla doğrudan ilgili olmaması nedeniyle alınmamıştır. Böylece oluşturulan anket 26 maddeden oluşmuştur. Anket toplam 298 öğrenciye uygulanmıştır. Bu öğrencilerin 167'si Rus, geri kalan 131'i ise Tatar kökenli öğrencilerden oluşmaktadır. Anketten elde edilen veriler, Josephson Etik Enstitüsü'nün yaptığı araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmada cinsiyet, yaş, okul türü gibi farklılıkların ele alınmaması bu araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, Josephson Etik Enstitüsü 15.000 kişiye anketi uygularken, bu çalışmada elde edilen veriler 298 kişi üzerinden yapılmıştır. Ankette elde edilen bilgiler yüzdelerle dilimlere göre analiz edilmiş ve ABD gençliğiyle karşılaştırılmıştır. Anketin görüş ve tutumlar bölümünü oluşturan ilk boyutu ile değerler boyutunu oluşturan kısmında "en çok" olarak belirtilenler; davranışlar boyutunda ise geçen yıl yapılan davranışların "bir kez", "iki ve daha fazla kez yapılanlar" olarak ele alınmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada kullanılan anketin üç kısımdan oluştuğu belirtilmişti. Bu kısımda anketten elde edilen bilgiler ayrı ayrı başlıklar altında değerlendirilmiştir.

a) Görüşler

Anketin “görüşler ve tutumlar” kısmında toplam 15 madde yer almaktadır. Söz konusu kısımda yer alan maddeler ve katılım oranları tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Görüşler ve Tutumlar Boyutuna Öğrencilerin Katılım Oranı

	Maddeler	Tatar %	Rus %	ABD %
1	İyi bir karaktere sahip olmak benim için önemlidir.	97	97	98
2	Ahlaklı davranışlar sergilemek benim için önemlidir	81	80	84
3	Ailem, ne pahasına olursa olsun, ahlaki olarak doğru şeyler yapmamı ister.	89	87	91
4	İyi bir insan olmak, zengin olmaktan daha önemlidir.	88	88	90
5	Doğru olanı yaptığımda, tanıdığım herkesten iyi olduğumu düşünüyorum.	75	80	74
6	İnsanlar, başarılı olmak için bazen yalan söylemek veya kopya çekmek zorundadır.	58	61	42
7	Para kazanmak için bazen yalan söylerim.	47	43	40
8	Yalan söyleyen, kuralları çiğneyen insanlar bunları yapmayanlardan daha başarılı olmaktadır.	25	33	22
9	Ailem, kötü bir derece almaktansa kopya çekmemi tavsiye eder.	11	7	6
10	İnsanların bana karşı dürüst olması önemlidir.	93	91	97
11	Yalan söylemek ve kopya çekmek iyi bir şey değildir, çünkü bu durum karakterime zarar verir.	80	88	84
12	Bazen, beni kızdıran bir kişiyi tehdit etmek veya ona vurmamı isterim.	23	21	30
13	Okulda kendimi güvende hissedirim.	90	91	80
14	İstediğim zaman uyuşturucu bulabilirim.	73	79	74
15	İstediğim zaman alkollü içecekler bulabilirim.	99	99	80

Tablo 1’de de görüldüğü gibi, Rus ve Tatar öğrencilerin %97’si, iyi bir karaktere sahip olmanın kendileri için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin bu maddeye katılım oranı % 98 olarak belirtilmektedir. Bu madde için her üç grubun

benzer görüş sergilediklerini söyleyebiliriz. “Hayatta ahlak ve karakter açısından iyi örnekler sergilemenin önemli olduğu” konusunda da her üç grup benzer oranlar belirtmişlerdir (Rus öğrenciler %80, Tatar öğrenciler %81, ABD’li gençler ise % 84). Öğrencilerin bu görüşlerini ailelerinin desteklediği ise bir sonraki maddede ortaya çıkmaktadır. Çünkü Rus öğrencilerin %87’si, Tatar öğrencilerin %89’u ailelerinin ne pahasına olursa olsun, kendilerinden ahlaklı şeyler yapmasını istediklerini belirtmişlerdir. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin bu maddeye katılım oranı % 91’dir. Öğrencilerin 4.maddeye verdikleri yanıtların ortalamasına baktığımızda da ahlaklı ve iyi insan olmanın önemini bildikleri ortaya çıkmaktadır. Çünkü “iyi insan olmak, zengin olmaktan daha önemli” maddesine Rus ve Tatar öğrencilerin % 88’i büyük oranda katılım göstermektedir. Adı geçen araştırmada ise ABD’li gençliğinin bu maddeye katılım oranı % 90 olarak belirtilmektedir. Araştırmaya katılan Rus öğrencilerin % 80’i, Tatar öğrencilerin % 75’i, doğru olanı yaptıklarında, tanıdıkları insanlardan daha iyi olduklarını hissettiklerini belirtmişlerdir. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin bu maddeye katılım oranı % 74’dür.

“İnsanlar, başarılı olmak için, bazen yalan söylemek veya kopya çekmek zorundadır” ifadesine Rus öğrencilerin % 61’i, Tatar öğrencilerin % 58’si katılmaktadır. Adı geçen araştırmaya göre ise, ABD’li gençlerin bu maddeye katılım oranı % 42’dir. Rus ve Tatar öğrencilerin bu maddeye, ABD’li öğrencilerden fazla katılım göstermesinin sebebi, yasaların toplumsal hayatta kültür oluşturamaması ile ilgili olabilir. Ancak, her üç gruptaki öğrencilerin böyle bir düşünceye sahip olması, üzerinde düşünülmesi gereken bir olgudur. Öğrencilerin bir sonraki maddeye verdikleri yanıtlar benzerdir. Çünkü Rus öğrencilerin % 43’ü, Tatar öğrencilerin 47’si para kazanmak için bazen yalan söylemek gerektiğine inanmaktadırlar. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin bu maddeye katılım oranı % 40’dır. Öğrencilerde görülen bu güvensizlik belirtisi, 8.maddede de görülmektedir. “yalan söyleyen, kuralları çiğneyen insanlar, bunları yapmayan insanlardan daha başarılı olmaktadır” maddesine, Rus öğrencilerin %33’ü, Tatar öğrencilerin %25’i katılmaktadır. Adı geçen araştırmada ise ABD’li gençliğin bu maddeye katılım oranı %22’dir.

Öğrenci ailelerinin doğru olanı yapmaları gerektiğini telkin ettikleri yukarıdaki maddede (3.madde) belirtilmişti. Nitekim 9.maddeye verilen yanıtlar bu durumu destekler niteliktedir. Çünkü Rus öğrencilerin %9’u, Tatar öğrencilerin %11’i ailelerinin, okulu kötü dereceyle bitirmektense, kopya çekmeyi tavsiye ettiklerini belirtmektedirler (ABD’li öğrencilerin bu maddeye katılım oranı %6’dır). Bir başka ifadeyle ailelerin çoğunluğunun çocuklarına, her zaman ve şartta dürüst olması telkin ettiği görülmektedir. Bu telkinin, öğrencilerinin çoğunluğunu etkilediği 11.maddede ortaya çıkmaktadır. Çünkü Rus öğrencilerin %88’i, Tatar öğrencilerin % 87’si, yalan söylemenin ve kopya çekmenin karakterlerine zarar verdiğinden iyi bir şey olmadığını belirtmişlerdir. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin bu maddeye katılım oranı % 84’dür.

Rus öğrencilerin %21'i, Tatar öğrencilerin %23'ü kendini çok kızdıran bir insana vurabileceğini veya onu tehdit edebileceğini belirtmektedirler. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı verilerine göre ise, ABD'li öğrencilerin %30'u bu tutum içerisinde olabileceğini belirtmişlerdir. Genel olarak bakıldığında, aynı kültürün içinde yaşayan Rus ve Tatar öğrencilerin birbirlerine yakın olduğu, ABD'li gençliğin ise bunun biraz üstünde oranlarda belirttikleri görülmektedir. Benzer oranları "okulda kendimi güvende hissediyorum" maddesinde görebilmekteyiz. Rus ve Tatar öğrencilerin büyük çoğunluğu (sırayla % 90, %91), okulda kendini güvende hissederken, ABD'li gençliğin % 20'si kendini güvende hissetmemektedir. Yaptığımız gözlemler ise bunu doğrular niteliktedir. Gerçekte Ukrayna okulları müfredat programları açısından öğrencilere oldukça çeşitli olanaklar sunmaktadır. Sıkıcılığın ötesinde bir eğitim, okul binalarının yapımı bile gerçekten iç açıcı bir görüntüye sahiptir. Ancak, okulun dışındaki hayat için aynı şeyleri söylemek çok zordur. Çünkü öğrencilerin de belirttiği gibi (Tatar öğrencilerin %73'ü Rus Öğrencilerin %79'u) istedikleri zaman uyuşturucu bulabileceğini belirtmektedirler. Benzer şekilde, Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin bu maddeye katılım oranı %74'dür.

Gerek Ukrayna gerekse Kırım üniversitelerinin en ayırt edici özelliklerinden biri, üniversite kantininde alkollü içeceklerin satılmasıdır. Nitekim öğrenciler de bunu doğrulamaktadır Hem Tatar hem de Rus öğrencilerin "istediği zaman alkollü içecekleri bulabilme"ye katılım oranları %99'dur. ABD'li öğrencilerin ise bu maddeye katılım oranı %80'dir.

b) Değerler

Araştırmanın ikinci kısmında ise, öğrencilere ahlaklı ve onurlu olarak düşünülmenin, dinin, saygılı davranmanın ve dinin emirlerine göre yaşamının *kendileri için ne derece önemli olduğu* sorulmuştur. Elde edilen veriler Tablo 2'de bulunmaktadır. Hem Rus hem de Tatar öğrencilerin bu maddelere katılım düzeyleri, Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmayla karşılaştırılmıştır.

Tablo 2. Değerler Boyutuna Öğrencilerin Katılım Oranları

	Maddeler	Tatar %	Rus %	ABD %
16	Ahlaklı ve onurlu olarak düşünülme önemlidir.	79	81	70
17	Dinin benim için önemlidir	85	53	63
18	Saygılı davranmak önemlidir	90	90	87
19	Dinin emirlerine göre yaşamak benim için önemlidir.	54	41	55

Tablo 2’de görüldüğü gibi, Rus öğrencilerin %81’i ahlaklı ve onurlu olarak düşünülmenin, % 53’ü dinin, % 90’ı saygılı olarak davranmanın, % 41’i ise dinin emirlerine göre yaşamının kendileri için çok önemli olduğunu belirtirken, Tatar öğrenciler, bu maddelere sırayla %79, %85, %90 ve %54 oranlarında katıldıklarını belirtmişlerdir. Görüldüğü gibi, Rus öğrencilerle Tatar öğrenciler arasındaki en önemli fark “din” maddesinde ortaya çıkmaktadır. Bilindiği gibi Tatarlar Müslümanlardan, Kırım’da bulunan Ruslar ise Hıristiyanlardan oluşmaktadır. SSCB döneminde tüm dinlere ait kitaplar yasaklanmıştı. SSCB’nin dağılmasından sonra liberalizme geçen Ukrayna’da, hem Rusların hem de Tatarların bu durumu bir ihtiyaç olarak görmeleri anlaşılabilir bir durumdur.

c) Davranış

Araştırmanın üçüncü kısmı davranışlarla ilgilidir. Tablo 3’de de görüldüğü gibi, öğrencilere sorulan 7 maddede, *geçen yıl sözkonusu davranışları ne sıklıkla yaptıkları* sorulmuştur. Alınan yanıtlar “bir kez yapılanlar” ve “iki ve daha fazla kez yapılanlar” olarak sınıflandırılmış ve Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır.

Tablo 3. Davranış Boyutuna Öğrencilerin Katılım Oranları

	Maddeler	Tatar		Rus		ABD	
		Bir kez %	2vedaha fazla %	Bir kez %	2vedaha fazla %	Bir kez %	2vedaha fazla %
20	Aileme yalan söyledim.	90	70	91	67	82	57
21	Öğretmenime yalan söyledim.	69	50	71	44	62	35
22	Okulda bir sınavda kopya çektim.	66	27	71	25	62	38
23	Aile ve akrabalarımın birşeyler çaldım.	27	10	30	9	22	11
24	Bir arkadaşımın birşeyler çaldım.	20	5	22	9	18	7
25	Bir mağazadan birşeyler çaldım.	22	7	31	14	27	13
26	Sınırlendiğim için birine vurdum.	68	27	67	25	54	33

Tablo 3’e göre, Tatar öğrencilerin %90’ı geçen yıl bir kez, % 70’i iki ve daha fazla kez ailesine yalan söylediğini belirtirken; Rus öğrencilerin %91’i geçen yıl bir kez, %67’si ise iki ve daha fazla kez ailesine yalan söylediklerini belirtmişlerdir. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise öğrencilerin %82’si geçen yıl bir kez, %57’si iki ve daha fazla kez ailelerine yalan söyledik-

lerini belirtmişlerdir. Geçen yıl öğretmenlerine yalan söyleyen Tatar öğrencilerin oranı % 69 olurken, iki ve daha fazla kez yalan söyleyenlerin oranı ise %50 olmuştur. Rus öğrencilerine baktığımızda ise, öğrencilerin %71'i bir kez, %44'ü iki ve daha fazla kez öğretmenlerine yalan söylediğini belirtmektedirler. Anılan araştırmaya göre ise, ABD gençliğinin %62'si bir kez, %35'i ise iki ve daha fazla kez öğretmenlerine yalan söylediğini belirtmektedirler. Kopya çekme konusunda ise, Rus öğrencilerin % 71'i, Tatar öğrencilerin %66'sı bir kez; Rus öğrencilerin %25'i ve Tatar öğrencilerin %27'si iki ve daha fazla kez geçen yıl kopya çektiklerini belirtmişlerdir. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin %62'si bir kez, %38'i iki ve daha fazla kez kopya çektiklerini belirtmişlerdir.

“Aile ve akrabalarından birşeyler aşırma” maddesine ise, Rus öğrencilerin %30'u, Tatar öğrencilerin %27'si (anılan araştırmada ise ABD öğrencilerin %22'si) bir kez, Rus öğrencilerin %9'u, Tatar öğrencilerin %10'u (ABD'li öğrencilerin ise %11'i) iki ve daha fazla kez çaldıklarını belirtmişlerdir. Yine Rus öğrencilerin %22'si arkadaşından %31'i bir mağazadan (ABD'li öğrencilerin ise %18'i arkadaşından, %27'si ise bir mağazadan) bir kez bir şeyler çaldığını; Rus öğrencilerin %9'u, arkadaşından, %14'ü bir mağazadan, Tatar öğrencilerin %5'i arkadaşından, %7'si ise bir mağazadan (söz konusu araştırmada ise ABD'li öğrencilerin %7'si arkadaşından, %13'ü bir mağazadan) iki ve daha fazla kez bir şeyler çaldığını belirtmişlerdir.

Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada, ABD öğrencilerin %54'ü bir kez, %33'ü iki ve daha fazla kez geçen yıl, sinirlendiği için bir kişiye vurduğunu belirtmişlerdir. Bu maddeye Rus öğrencilerin %67'si bir kez, %25'i iki ve daha fazla kez, Tatar öğrencilerin %68'i bir kez, %27'si iki ve daha fazla kez sinirlendiği için geçen yıl birine vurduğunu belirtmişlerdir.

4- SONUÇ VE ÖNERİLER

1991'den bu yana kapitalizm iklimine geçiş yapan Ukrayna'ya bağlı Kırım Özerk Cumhuriyetinde öğrenim gören öğrencilerin (Rus ve Tatar) görüş, değer ve davranışlarında hemen hemen tüm maddelere benzer oranda katılım gösterdikleri (sadece 17. ve 25. maddelerde belirgin fark görünmektedir) görülmektedir. Tatarların 17.maddeye, Ruslardan daha fazla katılım göstermelerinin sebeplerinin başında, Müslümanlıkla ilgili kitapların ve ibadethanelerin yeterli olmayışı sayılabilir. Rus öğrencilerin ise, Tatarlara göre daha az oranda belirtmelerinin başında, adeta bir kiliseler ülkesi görüntüsü veren Ukrayna'nın bu ihtiyaçlara cevap vermesi olabilir.

Rus ve Tatar öğrencilerin görüşleri, Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmayla benzerlik göstermektedir. Ancak 17.maddeye sadece Tatarların, 6.maddeye ise hem Tatar hem de Rusların daha fazla katılım gösterdiği görülmektedir.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan verilere bakıldığında olumsuz sonuçların varlığını gözardı etmemek gerekir. Benzer sonuçlar Josephson Etik Enstitüsü'nün 2004 yılı için yaptığı araştırmada da ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri, insanların başarılı olmak için bazen yalan söylemek ve kopya çekmek zorunda kaldığına olan inançtır. Bir diğeri ise, para kazanmak için yalan söylenebileceğine olan inançtır. Yine öğrencilerin yaklaşık dörde birinin yalan söyleyen, kuralları çiğneyen insanların bunları yapmayanlardan daha başarılı olduğuna inanması da bir diğeri olumsuz durumdur.

Her üç grup için söylenebilecek diğeri bir ortak durumda, öğrencilerin yaklaşık yarısının dini önemseddiği ve dini emirlere göre yaşamayı arzuladığını belirtmeleridir.

Önemli hususlardan bir diğeri ise, öğrencilerin yalan söyleme, kopya çekme, ailesinden, akrabasından, arkadaşlarından ve mağazalardan bir şeyler çalma (hırsızlık yapma) konusunda zafiyet göstermeleridir. Her şeyden önemlisi ise öğrencilerin büyük çoğunluğunun agresif davranışlara eğilimli olmasıdır.

Buradan küreselleşmeyle birlikte hayat basitleşirken, hayatı yaşamamanın zorlaştığını söylemek abartı olmaz. Bu zorluk, düşünmeksizin akan bir hayatın, bencil kişiliğin, pragmatist ve oportünist bir düşünmenin önünü açmıştır. Bu araştırmadan çıkarılabilecek en önemli sonuçlardan biri, yeni bir insan tipinin ortaya çıktığıdır; bilen ama yapmayan/yapamayan, gören ama önemsemeyen, düşünen ama uygulamayan bir insan.

Baudrillard'ın ifadesiyle (2002, 11) küreselleşmeyle "herşeyin çoğalarak yok olmasına" izin verilmeyecekse, "herşeyin" ahlaki bir zemine oturtulması gerekir. Bunun yollarından biri de, eğitimin ahlakının sorgulanması, ardından eğitimin "ahlakileştirilmesi" ve sonuçta düşüncesi ve uygulaması aynı olan insan yetiştirme düzenine olanak sağlanmasıdır.

Küreselleşmeyle özlenen, insanların Tsunami vakasından haberdar olmasından çok, kendisinden çok uzaklarda olmasına rağmen aynı acıyı "yüreğinden hissetmesi" ve "elinden geleni" değil, "yapması gerekeni hangi şartta olursa olsun" yapmasıdır. Aksi takdirde devletlerin güçlü politikası bile yüreklerde acı oluşturmaz (nitekim oluşturamamıştır). Basit anlatımla, kırmızı ışıktaki durulmasını bilen insandan çok, duran insan, yetiştirilmesi gereken insan olsa gerektir.

Bu bağlamda;

1- Ahlak eğitimine öğretimin her alanında uygulamalı yöntemlere önem verilmedi.

2- Öğrencilerin ruhunda heyecan ve duygu yaratılmalıdır. Genel anlamda Türklerin özel anlamda ise Tatarların kültürel tarihlerinin hikaye, şiir, roman vb. hale getirilerek okutulmasına, Türk kültür değerlerini içeren filmlerin izletilmesine ağırlık verilmelidir.

3- Tarihsel ve çağdaş modeller (kahramanlar, tarihsel kişilikler) öğretilerek, toplumsal ve bireysel anlamda sorumluluk bilinci geliştirilmelidir.

4- Müfredat programları, çok bilgi vermekten ziyade, insanın ahlaki yetişmesine olanak sağlayacak şekilde geliştirilmelidir.

5- Türkiye'nin, akraba topluluklarıyla ilişkileri, sadece Türkçe öğretmekle sınırlandırılmamalı, özelde Kırım Tatarlarının genelde bütün Türk Cumhuriyetlerindeki soydaşların ahlak yapısıyla ilgili projeler geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.

6- Kültürel değerlere her alanda önem verilmelidir. Çünkü düşünce tarzını belirleyen toplumun kültürüdür (Bolay, 1996, 424)

KAYNAKÇA

- Bolay, S.H.(1996). "Eğitimimizin Felsefi Temelleri", *Yeni Türkiye Dergisi*, 7,422-430.
- Baudrillard, J. (2002). *Çaresiz Stratejiler*. (Çev:Oğuz Adanır), İstanbul:Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Hasanoğlu, M. (2002). "Küreselleşmenin Devlet Yönetimine Etkileri", *Türk İdare Dergisi*, 434, 171-186.
- Hesapçıoğlu, M.(1996). "Bilgi Toplumunda Eğitim Ce Okulun Geleceğine İlişkin Düşünceler", *Yeni Türkiye Dergisi*, 7, 21-28.
- Işıklı, Alparslan.(2000)."Yeni Dünya Düzeninde Emek-Sermaye Çelişkisi", *Mülkiyeliler Birliği Dergisi*, 24, 27-50.
- Miser, Rıfat.(2002). "Küreselleşen Dünyada Yetişkin Eğitimi", Ankara Üniversitesi, *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1, 1-7.
- Resnik, D. B.(2004). *Bilim Etiği*. (çev:Vicdan Mutlu).İstanbul:Ayrıntı Yayınları.
- Rubiner, B. (2000). Looking for Goodness. London:Better Homes&
- Şahin, M. (2005). İnsancıl yüzlü uyum ve sosyal adalet. www.sosyalhizmetleruzmani.org. (23.02.2005).
- Şimsek, S. (1995). "Ekonomik Refahın Batı Toplumu Üzerindeki Erozyon Etkisi", *Yeni Türkiye Dergisi*, 6,193-197.
- www.character.org.(09.10.2005)
- www.cortland.edu.(09.10.2004).
- www.undp.org (09.10.2003).
- YMAKR (Yoksullukla Mücadele Alt Komisyonu Raporu), Ankara 2000. www.dapaturk.com. (23.02. 2005).

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.